

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 396/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., P., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., P., vo veci namietaného porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 17 C 135/2007-29 z 24. októbra 2007 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 21/2008 zo 17. júla 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. októbra 2008 doručená sťažnosť M. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom

a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 135/2007-29 z 24. októbra 2007 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Co 21/2008 zo 17. júla 2008.

1. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že

„Dňa 30. 01. 2002 mi bola zistená choroba z povolania... podľa položky 29-2 vyhl. č. 149/1988 Zb. ...

Za uvedení chorobu mi bol pod č. 1158/2002 dňa 26. 04. 2002 vydaný posudok o bodovom hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 300 bodov...

Návrhom zo dňa 15. 07. 2003... som si uplatnil nárok na vyplatenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorá mi bola priznaná vo výške Sk 126.000,-... rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 25. 03. 2004 sp. zn. 10 C 162/2003-32...

V priebehu času došlo k zhoršeniu môjho zdravotného stavu a pri opakovanom kontrolnom vyšetrení mi bol vydaný pod č. 2724/2005 dňa 27. 09. 2005 posudok o bodovom hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia na 400 bodov... teda došlo k priznaniu maximálnej hranice bodového hodnotenia a zvýšeniu o 100 bodov.

Žalobou zo dňa 20. 07. 2007... som si uplatnil nárok na ďalšie mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pretože došlo k zhoršeniu môjho zdravotného stavu, prehĺbili sa moje problémy v pracovnom, osobnom, kultúrnom, športovom, spoločenskom živote a pribudli aj nové problémy.

Rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 24. 10. 2007 sp. zn. 17 C/135/2007-29... bol návrh zamietnutý. ...

Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 17. 07. 2008 sp. zn. 19 Co/21/2008-55... bol prvostupňový rozsudok právoplatný... dňa 14. 08. 2008.“.

2. Podľa názoru sťažovateľa:

„Uvedené rozsudky, ktorými bola zamietnutá moja žaloba považujem za nezákonné, keď súdy v nich absolútne nesprávne zhodnotili skutkový stav a zamietli moju žalobu, hoci som nesporne preukázal, že sa prehĺbili doterajšie obmedzenia, ktoré v súvislosti s chorobou z povolania mám v pracovnom, osobnom, kultúrnom, športovom i spoločenskom

živote a nesporne pribudli nové, keď som musel byť zo zdravotných dôvodov preradený na inú prácu, lebo prácu na ktorú som bol už predtým preradený som nevládal robiť, došlo u mňa prakticky k chronickým poruchám spánku, bolestiam hlavy a následnej celkovej únave a s tým súvisiacej nervozite, ktorá podstatným spôsobom negatívne ovplyvňuje viaceré oblasti môjho života, choroba z povolania zasahuje už aj do úkonov pri osobnej hygiene, pri obliekaní, obúvaní a pod., avšak tieto skutočnosti súdy nebrali do úvahy.“

Sťažovateľ tvrdí, že „rozhodnutia súdov sú aj v rozpore s ustálenou súdnou praxou“ a v tejto súvislosti poukázal na obdobné konania vedené proti S. B. v sporoch vedených okresným súdom pod sp. zn. 6 C 165/2006, sp. zn. 4 C 28/2006 a sp. zn. 15 C 186/2006, v ktorých podľa sťažovateľa „išlo o zvýšenie bodového hodnotenia za sťaženie spoločenského uplatnenia a následne im súdy priznali druhýkrát mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v súlade s platnými právnymi predpismi“ (kópie rozhodnutí všeobecných súdov v uvedených veciach pripojil sťažovateľ k svojej sťažnosti).

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Právo M. H. na spravodlivé rozhodnutie veci podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... v konaní vedenom na Okresnom súde... pod sp. zn. 17 C/135/2007 a na Krajskom súde... pod sp. zn. 19 Co 21/2008 porušené bolo.

2. Rozsudky Okresného súdu... zo dňa 24. 10. 2007 sp. zn. 17 C/135/2007-29 a Krajského súdu... zo dňa 17. 07. 2008 sp. zn. 19 Co/21/2008-55 sa zrušujú.

3. Okresný súd... a Krajský súd... sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť M. H. z titulu majetkovej a nemajetkovej ujmy sumu Sk 100.000,-... a nahradiť mu trovy právneho zastúpenia v sume Sk 7.680,-... k rukám advokáta... do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv

alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou napadol aj rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 135/2007-29 z 24. októbra 2007. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnutý postup okresného súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, t. j. o odvolaní proti rozsudku okresného súdu

rozhodoval krajský súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 19 Co 21/2008 zo 17. júla 2008. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie označeného základného práva rozsudkom krajského súdu sp. zn. 19 Co 21/2008 zo 17. júla 2008, bolo potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spôsobe, akým sa menované všeobecné súdy vysporiadali s vykonanými dôkazmi v rámci ich hodnotenia a následného vyvodenia zodpovedajúcich skutkových a právnych záverov v ich meritórnom konečnom rozhodnutí (pozri bod 2 I. časti odôvodnenia).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Článok 46 ods. 1 ústavy zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu prístupujú záruky, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy je zabezpečená zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia

zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (napr. I. ÚS 225/03, II. ÚS 75/08).

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označeným uznesením krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov.

V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sa proti rozsudku okresného súdu rozsudkom sp. zn. 19 Co 21/2008 zo 17. júla 2008 sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy.

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že tento svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, čo vyplýva aj z nasledujúcich častí odôvodnenia napadnutého uznesenia:

„... Krajský súd... dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu je potrebné potvrdiť ... ako vecne správny.

Nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatenia, ktorý navrhovateľ v danej veci uplatňuje, je jedným z relatívne samostatných nárokov, z ktorých sa skladá celkový nárok na náhradu škody na zdraví v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatenia už vo svojej základnej výmere predstavuje náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb. Priznanie základného odškodnenia predpokladá, že doterajšie možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti sú v dôsledku choroby z povolania objektívne obmedzené.

Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia predpokladá existenciu ďalších skutočností umožňujúcich záver, že obmedzenia poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením. Postup podľa ust. § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. preto prichádza do úvahy len v skutočne výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa, kedy ani zvýšenie základného odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia dostatočne nevyjadruje následky, ktoré sú v dôsledku poškodenia zdravia trvalé obmedzené alebo stratené.

Lekárske hodnotenie tvorí základ, z ktorého sa vychádza pri posudzovaní predpokladov poškodeného pre jeho ďalšie uplatnenie v živote a v spoločnosti. Práve lekárske hodnotenie zo dňa 27. 9. 2005 vydaným N. v P. bolo sťaženie spoločenského uplatnenia u navrhovateľa dohodované podľa položky č. 107 vyhlášky o 100 bodov, teda celkom na 400 bodov. Tento postup zdravotníckeho zariadenia bol prvostupňovým súdom - ako vyplýva z dôvodov jeho rozhodnutia - spochybnený, preto odvolací súd dopytom na N. P. zisťoval dôvody tohto postupu. Z doplneného dokazovania vyplynulo, že na Konzultačnom dni o chorobách z povolania na K. dňa 26. 5. 2005 boli konštatované dôvody pre úpravu bodového hodnotenia choroby z povolania zo dňa 26. 4. 2002. U navrhovateľa došlo k progresii v oblasti poškodenia nervov - karpálneho tunela a obojstranne sa objavila aj lézia lakťových nervov, najmä vpravo. Je pravdou, že pri posudku bodového hodnotenia v roku 2002 sa na možný vývoj choroby z povolania navrhovateľa prihliadalo, už vtedy sa mohla choroba z povolania bodovať 400 bodmi, ale čakalo sa na vývoj choroby z povolania, a keďže u navrhovateľa nastalo zhoršenie, upravilo sa bodové hodnotenie.

Pri hodnotení následkov choroby z povolania sa prihliada k predpokladanému vývoju vzniknutých zmien v zdravotnom stave. Ani v takomto prípade však nie je vylúčené zhoršenie už ustáleného zdravotného stavu, ktoré si vyžiada ďalšie odškodnenie následkov, a to v prípade, ak sa prejavia v takej intenzite alebo takým; spôsobom, že pôvodne neboli alebo nemohli byť predvídateľné. Len v takomto prípade vzniká nový nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý predtým neexistoval, a preto nebolo možné jeho uplatnenie. V takom prípade sa u nového nároku porovnáva stav pred zhoršením zdravotného stavu so stavom terajším, nakoľko nárok síce vyplýva z tej istej škodovej udalosti, avšak nejde len o zmenu výšky pôvodného nároku. Pokiaľ aj pri predchádzajúcom odškodnení sťaženia spoločenského uplatnenia nastali podmienky pre zvýšenie náhrady

podľa § 7 ods. 3 vyhlášky tak, ako tomu bolo v danom prípade, keď rozhodnutím Okresného súdu Prievidza, sp. zn. 10C/162/2003 bolo rozhodnuté o náhrade za sťaženie spoločenského uplatenia vo výške 126.000,- Sk, neznamená to automaticky, že pri každom ďalšom novovzniknutom nároku budú splnené podmienky pre mimoriadne zvýšenie náhrady.

V prejednávanej veci, ako vyplýva z dokazovania vykonaného prvostupňovým súdom, obmedzenia navrhovateľa prejavujúce sa v zhoršení zdravotného stavu - zvýšené trpnutie rúk, strata citu, trasenie rúk, narušený spánok, nemožno považovať za zvlášť výnimočné okolnosti hodné mimoriadneho zreteľa, pre ktoré by boli dané dôvody na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky. V tomto smere sa odvolací súd stotožňuje s rozhodnutím prvostupňového súdu, ktorý návrh zamietol, keď pri rozhodovaní dôvodne zohľadnil okolnosť, že navrhovateľovi za tvrdené obmedzenia bola priznaná a vyplatená náhrada za dohodovaných 100 bodov podľa § 6 ods. 2 vyhlášky v sume 12.000,- Sk.

Právny názor prvostupňového súdu, z ktorého vychádza jeho rozhodnutie, je v súlade s hmotným právom, preto krajský súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 O. s. p. potvrdil...“

Predmetné rozhodnutie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že odvolací súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Z ústavnoprávneho

hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu v dokazovaní vykonanom oboma všeobecnými súdmi. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlúčiteľné so sťažovateľom označeným právom, sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd už nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v bodoch 2 a 3 petitu jeho sťažnosti (pozri bod 3 I. časti odôvodnenia).

Ústavný súd záverom poznamenáva, že stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov prijímajú justičné orgány na to splnomocnené príslušnými ustanoveniami zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2008